

Språk i pensumlitteratur

Bruk av norsk og engelsk i første år på grunnivå i høyere utdanning: fysikk, historie, informatikk, sosiologi og sykepleie

Vera Schwach
Carmen From Dalseng

Rapport 9/2011

NIFU

Språk i pensumlitteratur

Bruk av norsk og engelsk i første år på grunnivå i høyere utdanning: fysikk, historie, informatikk, sosiologi og sykepleie

Vera Schwach
Carmen From Dalseng

Rapport 9/2011

Rapport nr. Rapport 9/2011

Utgitt av Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning
Adresse PB 5183, Majorstuen NO-0302. Besøksadresse: Wergelandsveien 7.

Oppdragsgiver Språkrådet
Adresse PB 8107 Dep., 0032 Oslo.

Trykk Link Grafisk

ISBN 978-82-7218-740-7
ISSN 1892-2597

www.nifu.no

Forord

På oppdrag av Språkrådet har NIFU kartlagt språkbruk i forskning og høyere utdanning, nærmere bestemt språk i pensumlitteratur for grunnivået ved universiteter og høyskoler. I sjangeren inngår pensumlitteratur fag- og lærebøker, kompendier, artikler og dessuten andre typer læremidler, slik som digitale læremidler. Formålet med denne undersøkelsen er å samle inn opplysninger med sikte på å dokumentere status for faktisk språkbruk i høyere utdanning og belyse utviklingslinjer over tid. Rapporten er en oppfølger til en kartlegging NIFU gjennomførte i 1999–2000.

Oppdraget er utført av Vera Schwach og Carmen From Dalseng. Dalseng ble engasjert som assistent på prosjektet. Schwach har vært prosjektets leder. Bibliotekar Bettina Grødem Knutsen har hjulpet til med å finne fram til titler og sidetall. Hebe Gunnes har laget figurene.

NIFU takker alle studiekonsulenter og undervisningsledere som har tatt seg tid til å svare på spørsmål og oppklare uklarheter underveis.

Oslo, mars 2011

Sveinung Skule
direktør

Jannecke Wiers-Jenssen
forskningsleder

Innhold

Sammenfatning	7
1 Bakgrunn og gjennomføring	9
1.1 Datamateriale, metode og avgrensninger	10
2 Pensumlitteratur fordelt på språk	14
2.1 Språkvalg i 2010 og i 2000	14
2.2 Pensumlitteratur etter fag og språk	15
2.3 Pensumlitteratur i 2010 og i 2000	15
2.4 Pensumlitteratur etter lærestedstype og språk	16
2.5 Veier videre og et eksempel	17
Referanseliste	19
Tabeller og figurer i tekst og vedlegg	20
Vedlegg	21

Sammenfatning

Undersøkelsen kartlegger faktisk bruk av norsk og engelsk i pensumlitteratur på grunnivå i høyere utdanning. Den omfatter det første året av bachelorgraden og profesjonsutdanninger for studieåret 2010–2011. Fem fag er undersøkt: fysikk, historie, informatikk, sosiologi og sykepleie. I hvert fag er tilbud ved fire universiteter og ved fire høyskoler inkludert, så langt det er praktisk mulig. Til sammen 36 studietilbud er gjennomgått. Kartleggingen omfatter 3000 av 32 200 planlagte studieplasser, eller 10 prosent av alle studieplasser på bachelornivå som hører inn under samordnet opptak. En opptelling av antall pensumsider på norsk, engelsk og andre språk danner dokumentasjonsgrunnlaget. Resultatene fra 2010–2011 sammenholdes med en tilsvarende undersøkelse utført i tidsrommet 1999–2000 (Riksaasen og Norgård, 2001).

I 2010 leste bachelorstudenter mye av pensumet på norsk. 73 prosent av litteraturen var skrevet på nasjonalspråket, 25 prosent på engelsk og 2 prosent på øvrige skandinaviske språk. Pensum på andre europeiske språk finnes ikke. Siden 2000 har andelen norsk pensumlitteratur samlet sett steget for de fagene og studietilbudene som ble undersøkt. I 2000 var nemlig 65 prosent av pensumlitteraturen på norsk, mens 33 prosent var på engelsk. Andelen litteratur på et annet skandinavisk språk var like marginal i begge tellingene. Mellom 2000 og 2010 skjedde det ingen entydig overgang fra norsk til engelsk pensumlitteratur.

Andelen norskspråklig pensum varierer sterkt mellom fagene. Sykepleiestudenter leste nesten bare norsk. 95 prosent av pensumet var på nasjonalspråket. Det gjaldt for begge de undersøkte årene. Sosiologistudenter leste 77 prosent av pensumet på norsk i 2010, mens prosentandelen var lavere, 66 prosent i 2000. Andelen norsk pensumlitteratur økte altså med 11 prosentpoeng på sosiologi. Historiestudenter leste 64 prosent av pensumet på norsk i 2010, mens andelen på norsk var høyere, 75 prosent, i 2000. Andelen norsk pensumlitteratur sank altså med 11 prosentpoeng på historie. Informatikkstudenter leste 45 prosent av pensumet sitt på norsk i 2010, og andelen norsk steg fra 21 prosent i 2000. På informatikk steg prosentandelen norskspråklig pensum med hele 24 prosentpoeng. Minst norsk leser førsteårs fysikkstudenter. I 2010 var kun 29 prosent av pensumet på norsk, mens i 2000 var 35 prosent av stoffet på nasjonalspråket. Andelen norsk sank med 6 prosentpoeng på fysikk. I to av fagene, sosiologi og informatikk, økte andelen norsk pensumlitteratur, mens i to andre fag, historie og fysikk, sank prosentandelen på norsk. For ett fag, sykepleie, skjedde det ingen forandring. Forklaringer på utviklingen i fagene bør søkes i dynamikker i den enkelte fagdisiplinen og i spesifikke undervisningssituasjoner.

For alle fag gjaldt det at andelen norskspråklig pensumlitteratur var lavere ved universitetene enn ved høyskolene. Forskjellene varierer. For sykepleie var skilnaden heller liten. For sosiologi var den heller ikke stor. På historie og informatikk derimot var differensen markant. For historie var andelen norskspråklig pensum 53 prosent ved universitetene mot 78 prosent ved høyskolene. For informatikk var gapet enda større: Det norskspråklige pensumet utgjorde 31 prosent ved universitetene, mens tallet for høyskolene var 69 prosent. Forklaringene på de store skilnadene kan være ulike typer fagtilbud, og at de er innrettet mot forskjellige grupper av studenter.

1 Bakgrunn og gjennomføring

Siden 1980-tallet har engelsk vunnet større innpass i forskning og høyere utdanning, både i Norge og i andre land. Det foregår en debatt om det skjer en overgang til økt bruk av engelsk på bekostning av nasjonalspråkene i de ulike landene. Et argument i diskusjonen er at det skjer avgjørende endringer i den samlede språkbruken gjennom mange, enkeltstående språkvalg. Og at disse språkvalgene sammen med tilstedeværelsen eller fraværet av en språkbevissthet som virker i favør av norsk, henholdsvis styrker eller svekker norsk som samfunnsbærende språk. Et sentralt spørsmål er derfor om engelsk supplerer og/eller erstatter norsk som bærende språk på ulike samfunnsområder.

Foruten å dokumentere faktisk språkbruk har det stått sentralt for Språkrådet å drøfte hvilke utdanningspolitiske, språklige og kulturelle prosesser, situasjoner og aktører som hver for seg og/eller til sammen påvirke språkbruk og språkvalg. I stortingsmeldingen ”Mål og mening” ble det foreslått at Språkrådet skulle medvirke til å dokumentere og måle språkbruk ved blant annet å utarbeide tilstandsrapporter for ulike domener (*St.meld. nr. 35 (2007–2008)*, 2007: 51). Ulike delrapporter skulle inngå i et nasjonalt ”språkbarometer”. Språkrådet utga den første tilstandsrapporten om norsk i februar 2010 (www.sprakradet.no, *Språkstatus 2010*, 2010).

I flere undersøkelser har NIFU kartlagt, målt og fortolket språksituasjonen i domenet forskning og høyere utdanning (Dahl, 1998; Hatlevik og Norgård, 2001; Schwach, 2004; Brandt og Schwach, 2005; Schwach, 2007 og Schwach, 2009). NIFU har blant annet undersøkt relevante og mulige indikatorer som kan inngå i arbeidet med å utarbeide språkstatus-rapporter for språkbruksarenaen høyere utdanning og forskning.

Denne undersøkelsen omhandler faktisk språkbruk innenfor deldomenet høyere utdanning. Formålet med kartleggingen er å dokumentere status for faktisk språkbruk i utdanningsløp på et gitt tidspunkt og belyse utviklingslinjer over tid. Utdanningspråket kan deles i flere hoved- og undergrupper (jf. Brandt og Schwach, 2005: 11–14). I denne studien vendes blikket mot opplæringssiden og en sentral skriftlig sjanger: pensumlitteratur. Undersøkelsen gjelder grunnnivået i høyere utdanning, konsentrert om det første året av utdanningen. Den omfatter fem universitetsfag: fysikk, historie, informatikk, sosiologi og sykepleievitenskap. Så vidt praktisk mulig, inkluderer den pensumlitteratur ved fire universiteter og fire høyskoler for hvert av fagene.

Ideelt sett hadde det vært ønskelig å undersøke de samme tjue fagdisiplinene/undervisningsemnene som ble studert av NIFU for studieåret 1999–2000: nemlig allmennlærerutdanningen, biologi, filosofi, fysikk, historie, informatikk, ingeniørutdanningen, kjemi, kristendom, matematikk, medievitenskap, pedagogikk, psykologi, siviløkonomi, samfunnsøkonomi (da sosialøkonomi), sivilingeniørutdanningen, sosialantropologi, sosiologi, sykepleie og økonomi (i 2000–2001 også toårig økonomisk-administrativ utdanning) (Hatlevik og Norgård, 2001). Det har dessverre ikke latt seg gjøre innenfor de økonomiske rammene for dette prosjektet.

1.1 Datamateriale, metode og avgrensninger

Det er viktig med robuste indikatorer for å måle språkbruk. Derfor inntar drøftinger av datagrunnlaget, metode, definisjoner og kategoriseringer en forholdsvis stor plass i denne rapporten. Tanken er at Språkrådet eller den rådet eventuelt gir et oppdrag, skal kunne gjenta undersøkelser av språkbruk i pensum med jevne intervaller fremover og gjøre det med et sammenliknbart datagrunnlag over tid. Denne kartleggingen er utført slik at det skal være mulig å sammenlikne tallgrunnlaget og resultatene med dem som kom fram i rapporten fra 2001 (Hatlevik og Norgård, 2001).

I all hovedsak bruker vi samme fremgangsmåte og samme kategorier som i tidligere undersøkelser (Dahl, 1998; Hatlevik og Norgård, 2001). Siden forrige undersøkelse har det imidlertid skjedd viktige strukturendringer i høyere utdanning, som del av Kvalitetsreformen. Et nytt gradssystem med bachelorgrad og mastergrad ble innført i 2003. Oppbygningen av studieprogrammer og utdanningsløp ble forandret. Strukturen i mange av studiene er blitt reformert, og viktig for denne studien er oppdelingen i flere og mindre kursmoduler som følge av reformen. Nedenfor følger utfyllende opplysninger og presiseringer som gjelder denne kartleggingen og delvis også den tidligere undersøkelsen.

Pensumlitteratur

I sjangeren inngår pensumlitteratur fag- og lærebøker, kompendier og artikler, foruten andre typer læremidler, for eksempel digitale læremidler og nettressurser. I denne undersøkelsen har vi *ikke*, i motsetning til den publisert i 2001, skilt mellom original og oversatt litteratur (jf. Hatlevik og Norgård, 2001: 48–49). Vi har heller ikke delt inn pensumlitteraturen etter ulike publiseringsformer, for eksempel i artikkel, bok, kompendium eller antologi.

Hensikten med undersøkelsen var å undersøke den samlede språkbruken i pensumlitteraturen. Gitt denne rammen, har vi valgt å se på tekst som fremkommer på papir i trykte publikasjoner, og tekst som leses elektronisk, under ett. Vi har ikke systematisk kartlagt mulige forskjeller i språkbruk mellom trykt og elektronisk materiale. Men under kartleggingen så vi ingen gjennomgående og iøynefallende ulikheter mellom disse måtene å publisere på.

Notater

Korte forelesningsnotater og lysark, for eksempel PowerPoint, regnes ikke som pensumlitteratur. Derimot er utdypende notater som er tilgjengelige på Internett, inkludert som pensum.

Oppgaver

Spesielt i fagene fysikk og informatikk inngår det en del regneoppgaver. Enkeltstående oppgaver, enten de er lagt ut på Internett, eller utkommet i trykte utgivelser, er ikke talt. Derimot har vi tatt med hele oppgavebøker som er ført opp som en egen post på pensumlisten. Angitte, korte unntak fra pensum, som for eksempel beskrivelse av én fysisk lov, har det ikke vært praktisk mulig å trekke fra.

Oppslagsverk

Hele oppslagsverk som er nevnt på listene, regnes ikke som pensumlitteratur. Det regnes som “anbefalt litteratur / relevant tilleggslitteratur” og inngår ikke i denne oversikten.

Spesielt for sykepleie

Oppslagsverket, “Praktiske prosedyrer i sykepleietjenesten (PPS)” er en database for dokumentasjon og kvalitetssikring av sykepleieprosedyrer. Denne ressursen tas i bruk i enkelte emner på sykepleiestudiet. Da den brukes til “aktuelle ferdigheter”, er ikke databasen i sin helhet regnet som et oppslagsverk, men der spesifikke sider er oppgitt, er disse talt som pensumlitteratur.

Innsamling og utvalg av pensumlister

NIFU har altså samlet inn pensumlistene for første år av grunnivået i høyere utdanning for fem fag: historie, fysikk, sosiologi, informatikk og sykepleie. Innsamlingen foregikk senhøstes 2010 og tidlig i 2011. Vi har gjennomgående brukt de nyest tilgjengelige pensumlistene for alle fag. De er fra vår- og høstsemesteret 2010, foruten enkelte fra vårsemesteret 2011. I noen fag oppdaget vi underveis i innsamlingen at det kan ha blitt lagt ut andre pensumlister, enn dem vi allerede hadde registrert. Da brukte vi det stoffet vi opprinnelig hadde registrert. Pensumlister er først og fremst samlet inn via verdensveven, men også via telefoner til folk som er administrativt og faglig ansvarlige for pensum. Dessuten har vi supplert med opplysninger fra biblioteksystemet BIBSYS.

Valg av studietilbud og studieprogrammer

Ved utvelgelsen av programmer har vi plukket ut dem som synes å ha en generell orientering. Der det fantes flere tilbud, har vi valgt ut de programmene som hadde flest budsjetterte / planlagte studieplasser. Vår telling dekker 3007 budsjetterte / planlagte studieplasser av totalt 32 206 slike for høsten 2010, eller 9–10 prosent av alle studieplasser på bachelornivå som formidles gjennom samordnet opptak. (Tallene for samordnet opptak omfatter ikke de private høgskolene.) Se vedleggsdel, tabell v 1, for en fullstendig oversikt.

Studiepoeng

Vi har registrert pensumlitteratur brukt i løpet av første studieåret av studiet. Antall oppnådde studiepoeng varierer fra fag til fag. For en detaljert oversikt for de forskjellige fagene og for emnekoder og studiepoeng, se vedleggsdel, tabell v 1.

Valg av læresteder

For hvert fag er tilbudene ved fire universiteter og fire høgskoler inkludert – så fremt faget tilbys ved alle disse lærestedene. Til sammen 36 studietilbud er gjennomgått.

Universitetene er representert for studieløp i alle fag. Ikke alle høgskoler tilbyr alle de undersøkte fagene, så det varierer noe hvilke høgskoler som er tatt med for de ulike fagene. Høgskolen i Bodø (HiB) oppnådde i løpet av prosjektperioden universitetsstatus og heter fra 1. januar 2011 Universitetet i Nordland (UiN). Av praktiske grunner valgte vi å regne

HiB/UiN til høgskolene i denne undersøkelsen. Se vedleggsdel, tabell v 1, for en fullstendig oversikt over læresteder.

Valg av flere og alternative emner i forhold til studiepoeng

Et studieprogram kan tilby valg av flere og alternative emner der studentene skal velge ett, to eller kanskje tre. Om totalen er valg av to emner, er begge mulighetene inkludert i tellingen. Der hvor valgmulighetene var mange, har vi gjort et tilfeldig utvalg av emner. Vi har tatt med så mange emner som det trengs for å fylle opp en vanlig studieplan. I noen tilfeller ville en inkludering av alle alternativene medført en økning av antall studiepoeng til en sum langt høyere enn det som er realistisk for de fleste studenter å oppnå i løpet av et studieår.

Opptelling av titler og av sidetall

Det ble samlet inn tall for antall titler og for antall sider i pensum. Vi mener at telling og prosentuering av antall sider gir et mest dekkende bilde av det faktiske omfanget av pensum på norsk og på fremmedspråk (for en utfyllende diskusjon om dette, se Hatlevik og Norgård, 2001: 48–51). Da det viste seg ganske greit å samle inn presise opplysninger om sidetall, valgte vi å bruke sidetall som grunnlag for tabellene.

Ingen sider er talt mer enn en gang selv om de samme sidene er oppgitt flere ganger i pensumlisten. Titler som henviser til de samme sidene i et verk, er kun talt én gang. For pensumlitteratur som er oppgitt som obligatorisk på programmet, men som ikke tilhører et spesifikt år, men hele utdanningsprogrammet til bachelorgraden, telles titlene tre ganger, og det totale sideantallet deles på tre.

Hvis en bok (monografi/antologi) er delt opp i enkeltkapitler i pensumlisten, regnes den som én tittel når forfatteren er den samme, og som forskjellige titler hvis kapitlene eller delene har ulike forfattere.

Der hvor to utgaver av samme bok er satt opp som alternativer på en pensumliste, har vi valgt den nyeste utgaven. I de tilfeller der utgaven av en bok ikke er spesifisert, telles sidetallet i den nyeste utgaven.

Ved opptellingen av sidetall har det som alt nevnt, ikke vært praktisk mulig å ta hensyn til korte unntak fra det som er obligatorisk pensum. Slike unntak kan for eksempel være en illustrasjon, et matematisk bevis som er fakultativ lesning.

For at en bok skal regnes som en egen tittel, må den ha et eget ISBN-nummer (ev. et ISSN-nummer).

En side er ikke ganske enkelt en side. Antall anslag på en side varierer sterkt. Derfor varierer antall sider fra ett fag til et annet. Vi fraråder å sammenlikne sideantall mellom de ulike fagene.

Tillegglitteratur

Litteratur som studentene kan velge selv, er ikke regnet med. Oppført tillegglitteratur / anbefalt lesning ble registrert som en egen kategori under datainnsamlingen, men inngår ikke tallgrunnlaget for tabeller og figurer.

Om informatikk

Felles for informatikk ved flere læresteder er at studieplanen i større grad fokuserer på tema og lar studentene selv velge litteratur fra en liste med foreslåtte titler. Da ikke hele lister er talt opp, kan antall sider være noe lavt for noen av informatikkemnene.

Språk

Av språk er det regnet med: norsk, andre skandinaviske språk og engelsk. Som tidligere nevnt foreligger det ikke pensumlitteratur på andre språk i de fagene som ble undersøkt. For norsk er bokmål og nynorsk er talt sammen. De skandinaviske språkene omfatter dansk og svensk foruten gammelnorsk. Engelsk inkluderer amerikansk og britisk engelsk så vel som alle andre språklige varianter av "internasjonal" engelsk og engelsk som fremmedspråk ("English as a Foreign Language", EFL).

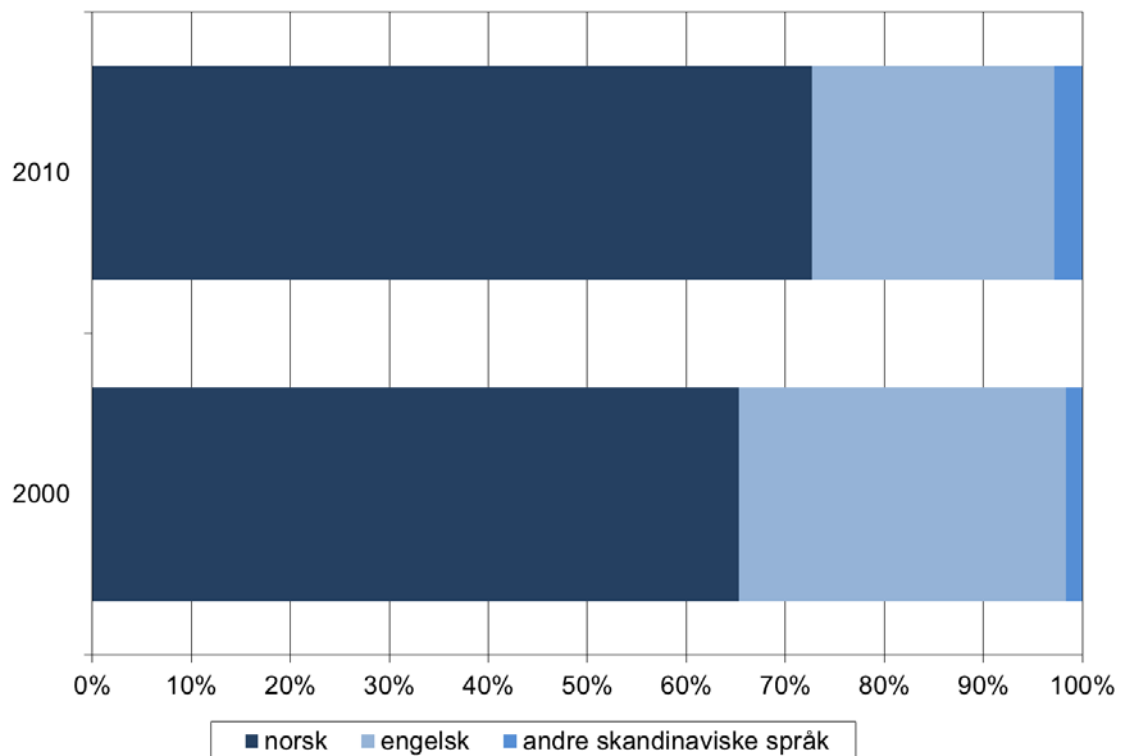
2 Pensumlitteratur fordelt på språk

Vi innleder med en samlet oversikt over språkbruk i pensumlitteratur for henholdsvis 2010 og 2000, så ser vi på språkfordeling for henholdsvis fag og på lærestedstyper. Alle angivelsene er gjort i prosent. Grunnen er at prosentuering gjør sammenlikninger mellom de ulike fagene mulige. Talloppgavene som danner basis for prosentueringen, finnes i rapportens vedleggsdel, tabellene v 2 til v 7.

2.1 Språkvalg i 2010 og i 2000

Figur 2.1 viser at i 2010 hadde bachelorstudenter hadde mye norsk på pensum i sitt første studieår. Totalt var 73 prosent av pensumlitteraturen på norsk, mens andelen engelsk lå på 25 prosent. 2 prosent av den obligatoriske litteraturen var på andre skandinaviske språk.

Faktisk hadde andelen norsk pensumlitteratur steget siden 2000 for de fagene og studietilbudene vi undersøkte. Tilsvarende var andelen på engelsk noe lavere i 2010 enn i 2000. I 2000 var 65 prosent av pensumlitteraturen på norsk, 33 prosent på engelsk og knappe 2 prosent på et annet skandinavisk språk. (For tallgrunlaget, se tabell v 4.)

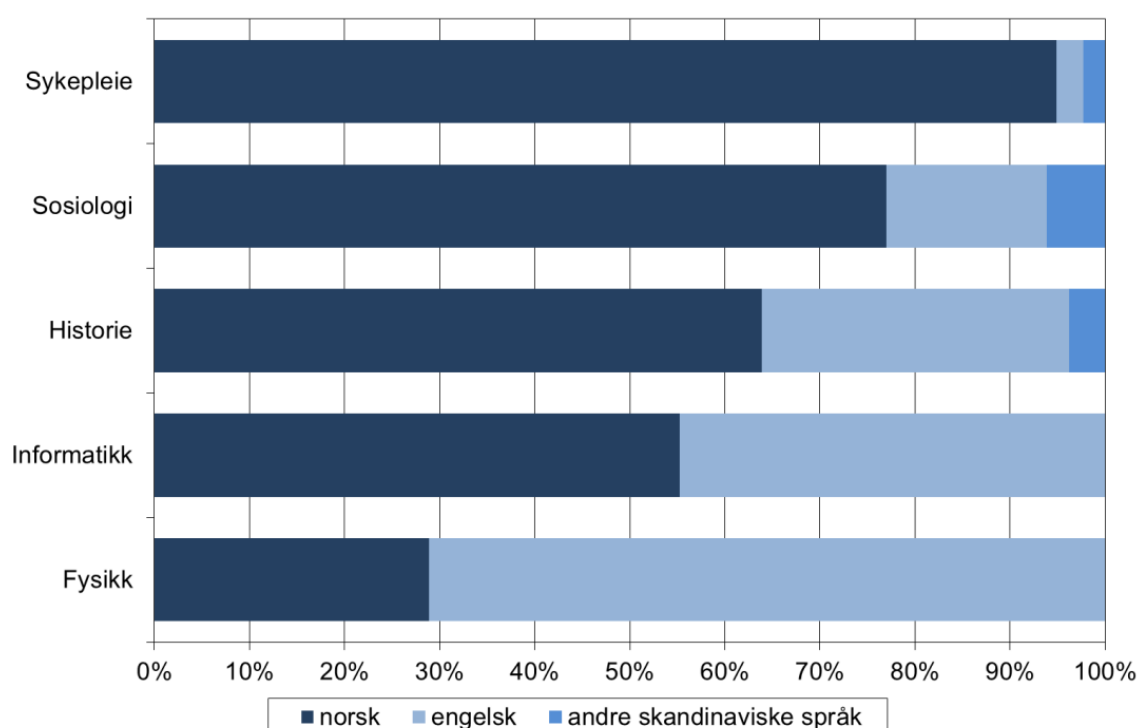

Figur 2.1 Pensumlitteratur etter sidetall, fordelt på språk, studieårene 1999–2000 og 2010–2011

2.2 Pensumlitteratur etter fag og språk

Totalbildet viser at norskspråklig pensumlitteratur inntar en sterk posisjon på førsteårsstudier og faktisk har styrket sin stilling siden 2000 – for de fagene som ble kartlagt. Men forskjellene mellom dem er betydelige. Tre av de fem fagene hadde minst halvparten norskspråklig pensum. Sykepleiestudenter leste mest norsk. De hadde nesten hele pensumet sitt, 95 prosent, på nasjonalspråket. Studenter på sosiologi hadde 77 prosent norskspråklig litteratur. Tallet for historie var 64 prosent. For teknologifaget informatikk var andelen norsk 45 prosent, mens den i det naturvitenskapelige faget fysikk kun var 29 prosent.

Pensumlitteratur på andre skandinaviske språk er begrenset til de tre fagene sykepleie, sosiologi og historie. (For tallgrunnlaget, se tabell v 5.)

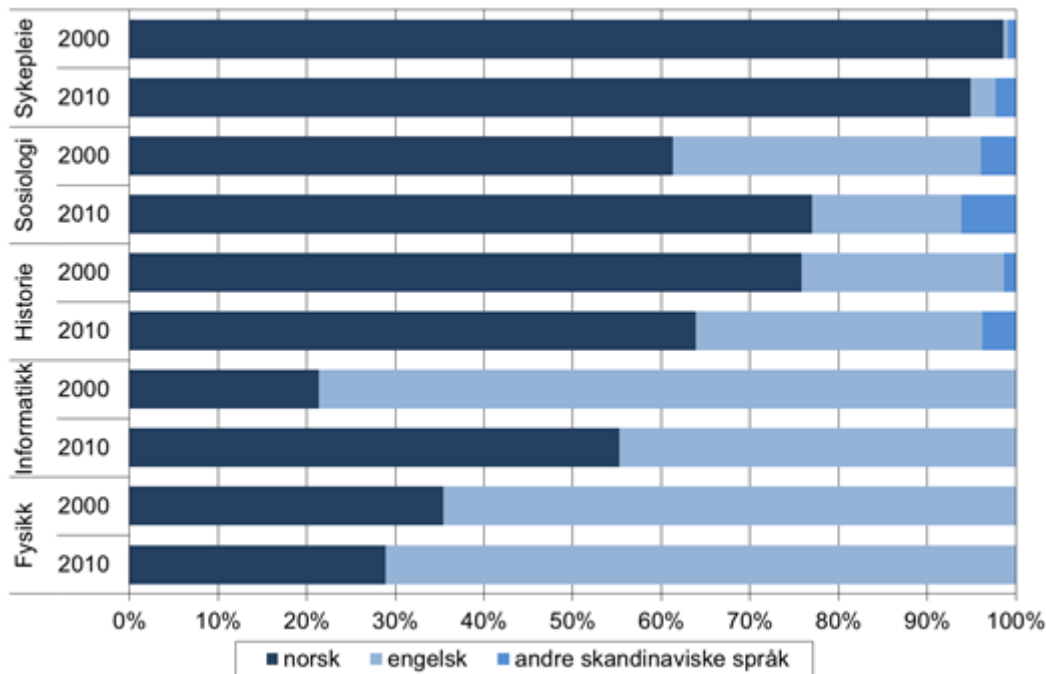

Figur 2.2 Pensumlitteratur etter sidetall, fordelt på fag og språk, studieåret 2010–2011

2.3 Pensumlitteratur i 2010 og i 2000

En sammenlikning mellom 2010 og 2000 kan indikere mulige endringsprosesser. Samlet sett hadde som nevnt andelen pensumlitteratur på norsk steget fra opptellingen i 2000 til den i 2010. Når tallene brytes ned på fag, ser vi at det generelle bildet gjenspeiles i de enkelte fagene, men ikke helt. For sykepleie var andelen norsk pensum nesten like høy i 2010 som i 2000, mens andelen pensum på norsk hadde steget for to andre fag – sosiologi og informatikk. På sosiologi var prosentandelen pensum på norsk som nevnt 77 i 2010, mens den var 66 i 2000, det vil si en økning på 11 prosentpoeng. På informatikk var prosentandelen norsk 45 i 2010, mens den var 21 prosent i 2000, det vil si en økning av norskspråklig pensum på 24 prosentpoeng. På historie derimot, der andelen norskspråklig

pensumlitteratur i 2010 var på 64 prosent, var andelen på 75 prosent i 2000. På historie ble andelen norskspråklig pensum redusert med 11 prosentpoeng. Også på fysikk har andelen pensum på norsk blitt redusert. Andelen var på 29 prosent i 2010 og på 35 prosent i 2000, eller en nedgang på 6 prosentpoeng. (For tallgrunnlaget, se tabell, v 6).

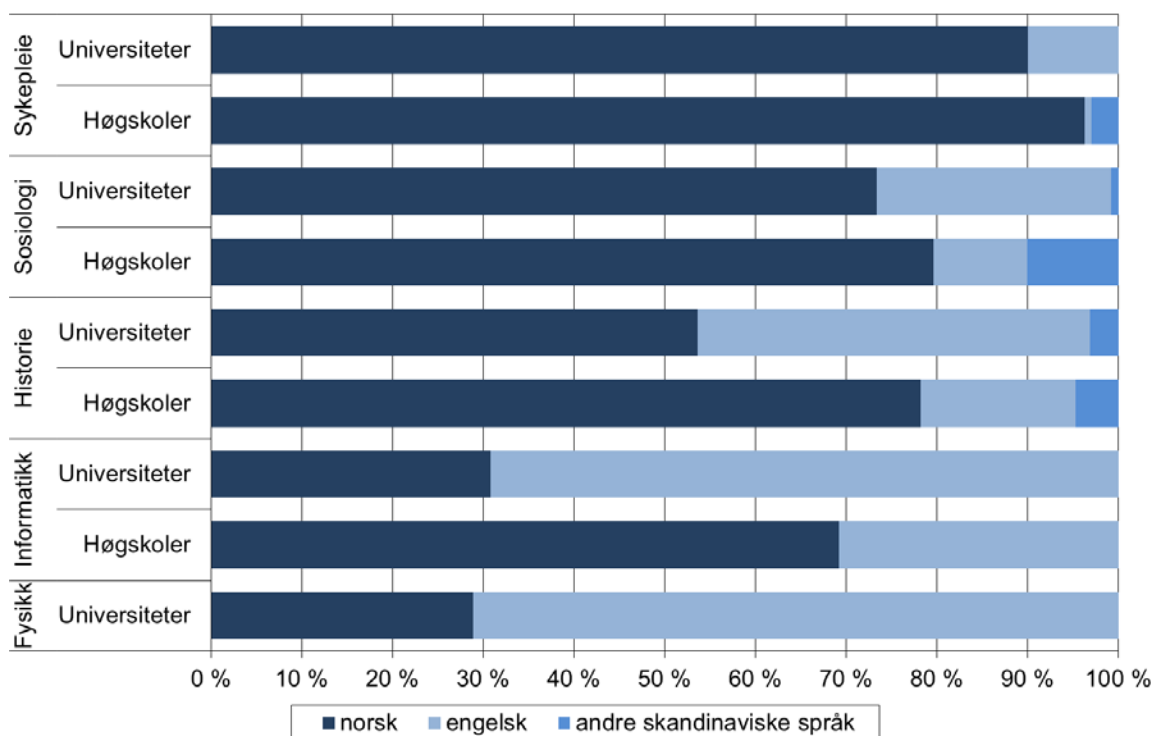

Figur 2.3 Pensumlitteratur etter sidetall, fordelt på språk og fag, studieårene 1999–2000 og 2010–2011

2.4 Pensumlitteratur etter lærestedstype og språk

Er det forskjeller i fordelingen mellom norsk og engelsk pensum mellom universiteter og høyskoler? Vi har sett på pensumlitteratur for de samme fagene ved de to lærestedstypene, med unntak for fysikk, som ikke tilbys ved noen høyskole.

Et trekk ved samtlige fag var at andelen norskspråklig pensumlitteratur var noe lavere ved universitetene enn ved høyskolene. Forskjellen varierer mellom fagene. På sykepleie var fordelingen mellom norsk og engelsk ganske lik for begge lærestedstyper. Forskjellene er heller ikke store for sosiologi. For historie og informatikk derimot var andelen norskspråklig pensum langt lavere ved universitetene enn ved høyskolene. For historie var andelen norsk pensum 53 prosent ved universitetene og 78 prosent ved høyskolene. For informatikk var skilnaden enda større: 31 prosent av pensumet var på norsk ved universitetene og 69 prosent ved høyskolene samlet sett. (For tallgrunnlaget, se tabell v 7.) Forklaringer på de store forskjellene kan være ulike typer fagtilbud og at de er innrettet mot rekruttering av ulike grupper av studenter.

Figur 2.4 Pensumlitteratur etter sidetall, fordelt på lærestedstype, fag og språk, studieårene 2010–2011

2.5 Veier videre og et eksempel

Denne kartleggingen omfattet kun 5 fag og 36 studietilbud, eller cirka 10 prosent av alle studieplasser på bachelornivå. Fem fag er for få til å kunne konkludere generelt om forholdet mellom bruk av norsk og engelsk i pensum per 2010. Antallet fag som inkluderes, bør utvides. Metodisk sett vil det være en stor fordel å gjøre en oppfølgende undersøkelse raskt.

Denne kvantitative kartleggingen kan kombineres og/eller utdypes med kvalitativt rettede undersøkelser. Et mål kan være å fange opp ulike utfordringer som gjelder for de forskjellige fagene når det gjelder bruk av henholdsvis norskspråklige og engelske pensum og læremidler. En annen målsetting kan være å undersøke hvorfor det finnes store forskjeller i språkbruk mellom fagene på universitetene og på høgskolene. En tredje hensikt kan være å studere strategier og prosesser i ulike fagmiljøer når det gjelder læring, norsk fagspråk og språkbevissthet.

Et eksempel fra denne kartleggingen kan både bidra til å belyse forskjeller mellom lærestedstyper og språkstrategi: informatikk ved Høgskolen i Sør-Trøndelag. Høgskolen benytter hovedsakelig egenprodusert norsk pensumlitteratur. Bakgrunnen og begrunnelsen for det var flere (Horgen, intervju, 18.2.2011). Høgskolen har i lengre tid tilbudt nettbaserte kurs i informatikk. I den anledning lagde faglærerne kompendier for å presentere pensumet. Da studenter som velger nett-løpet, gjennomgående har vært noe eldre og hatt dårligere ferdigheter i engelsk, har det vært en fordel at stoffet er på norsk, og ikke på engelsk, som det meste av den eksisterende informatikk-literaturen er på. Gjennom årene har så disse kompendiene blitt

vedlikeholdt og bearbeidet. Ansvarlige for undervisningen mente disse kompendiene ville være en nyttig ressurs for de studentene som fulgte den ordinære undervisningen på høgsolen.

Et generelt problem for norskspråklige studenter som skal tilegne seg pensum og annen kunnskap fra engelsk litteratur, er at selve dataprogrammeringsspråket er engelsk. Det kan dermed være vanskelig å forstå hvor forklaringen slutter og eksempelet begynner. Når litteraturen derimot er på norsk, er det lettere å beskrive og forklare prosedyrer som vises med engelsk språk. I tillegg gir norsk språk muligheten til å sette lærestoffet inn i en norsk sammenheng og relatere det til norske forhold. Bruk av norsk gjør det også enklere å bruke relevante eksempler fra hjemlige forhold, i motsetning til eksempler fra en engelskspråklig verden som til tider kan virke noe søkte i Norge.

Noen av kompendiene er med tiden blitt bearbeidet og skrevet om til bøker som brukes i undervisningen på høgsolen. Disse bøkene var blant det som ble premiært da den norske stiftelsen TISIP med sete i Trondheim i samarbeid med Gyldendal Akademisk vant Rosings språkpris i 2005. Prisen ble tildelt dem for bevisst å ha fokusert på å spre kunnskap på norsk.

Referanseliste

- Brandt, Synnøve og Vera Schwach (2005), "Norsk, engelsk og tospråklighet i høyere utdanning", *NIFU STEP Arbeidsnotat 18/ 2005*, 2005.
- Dahl, Jorunn (1998), "Pensumlitteratur i høyere utdanning – en undersøkelse av forholdet mellom norsk og engelskspråklig pensumlitteratur i fire grunnfag", *NIFU Skriftserie nr. 14/98*.
- Hatlevik, Ida K. Riksaasen og Jorunn D. Norgård (2001), "Myter og fakta om språk. Pensumlitteratur på grunnivå i høyere utdanning", *NIFU Rapport 5/2001*.
- (Horgen, intervju, 18.2.2011), Samtale med studieleder Svend Andreas Horgen, høskolelektor og studieleder for bachelor i informatikk ved Høgskolen i Sør-Trøndelag. Horgen nevnte Torleif Hjeltnes som en annen primus motor og mulig kontaktperson.
- Schwach, Vera (2004), "Norsk vitenskap – på språklig bortebane? Et pilotprosjekt om språkbruk blant fagsamfunnet av forskere i Norge", *NIFU skriftserie 9/2004*, Oslo 2004.
- D.s. (2007), "Øker innslaget av engelsk?" Språkvalg i hoved- og masteroppgaver mellom 1986 og 2006, presentasjon på PowerPoint, "Språkdagen 2007", arrangert av Språkrådet, Vika kino, 15. november 2007.
- D.s. (2009a), "Engelsk i norske masteroppgaver og doktoravhandlinger", i Norges forskningsråd, *Det norske forsknings- og innovasjonssystemet – statistikk og indikatorer*, Oslo 2009: kap. 2, boks 2, 2009: 121–122, tabell B.3.1 og B.3.2.
- D.s. (2009b), "Masterprogrammer på engelsk i Norge. I bredde og nisjer", *NIFU STEP rapport 36/2009*.
- Stortingsmelding nummer 35 (2007–2008)*, "Mål og mening", 2007.
- www.bibsys.no
- www.samordnaopptak.no
- www.sprakradet.no, *Språkstatus 2010. Kunnskap frå elleve språkpolitiske område*, februar 2010.
- www.tisip.no

Tabeller og figurer i tekst og vedlegg

Tabeller

Tabell v 1	Undersøkte fag etter lærersted, studieplasser og -poeng og emner	21
Tabell v 2	Pensumlitteratur etter sidetall, fordelt på fag og språk, studieåret 2010–2011	26
Tabell v 3	Pensumlitteratur etter sidetall, fag og språk, studieåret 1999–2000	27
Tabell v 4	Pensumlitteratur etter sidetall, norsk, engelsk og andre skandinaviske språk, totalt, studieårene 1999–2000 og 2010–2011	30
Tabell v 5	Pensumlitteratur etter sidetall, fag og språk, studieåret 2010–2011	31
Tabell v 6	Pensumlitteratur etter sidetall, språk og fag, studieårene 1999–2000 og 2010–2011	31
Tabell v 7	Pensumlitteratur etter sidetall, lærestedstype, fag og språk, studieåret 2010–2011	31

Figurer

Figur 2.1	Pensumlitteratur etter sidetall, fordelt på språk, studieårene 1999–2000 og 2010–2011	14
Figur 2.2	Pensumlitteratur etter sidetall, fordelt på fag og språk, studieåret 2010–2011	15
Figur 2.3	Pensumlitteratur etter sidetall, fordelt på språk og fag, studieårene 1999–2000 og 2010–2011	16
Figur 2.4	Pensumlitteratur etter sidetall, fordelt på lærestedstype, fag og språk, studieårene 2010–2011	17

Vedlegg

Tabell v 1 Undersøkte fag etter lærersted, studieplasser og -poeng og emner

Fag	lærested	antall studiepl	studie poeng	emner	emnekode
Historie					
	Universitetet i Oslo	150	40	Eldre verdenshistorie	HIS1100
	(UiO)			Særemne: Norsk og spansk hoffkultur	
				Særemne: Midtøstens metropoler	
				Særemne: Halvdan Svarte i et sammenliknende perspektiv	
				Særemne: Mayaene og deres samtidige	
				Særemne: kampen mellom muslimer og kristne...	
				Eldre norsk historie	HIS1110
				Særemne: Det norske kongedømmet 1177-1319	
				Særemne: Om norske trolldomsprosesser	
				Særemne: Skjebneåret 1536	
				Særemne: Familiehistorie i et kjønnsperspektiv	
				Særemne: Korrupsjon i dansketida	
				Nyere verdenshistorie	HIS1300
				Særemne: inkvisisjonen i de europeiske koloniene	
				Særemne: Den franske revolusjonen	
				Særemne: Arven etter Osman	
				Særemne: Den spanske borgerkrig	
				Særemne: Veien til Holocaust	
				Særemne: Italiensk fascisme	
				Særemne: Leopardmenn, vampyrer, hekser og akefale...	
	Universitetet i Bergen	88	45	Oversikt over eldre historie	HIS101
	(UiB)			Fordypning i eldre historie (Indias historie)	HIS113
				Fordypning i eldre historie (krig, kongemakt og konstitusjon)	HIS113
				Fordypning i eldre historie (historieskriving fra antikken til i dag)	HIS113
				Politiske systemer i antikkens verden	HIS114
	Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet	85	45	Moderne historie eter ca. 1850	HIST1250
	(NTNU)			Oversikt over eldre historie fram til ca. 1550	HIST1110
				Oversikt over tidlig nytids historie	HIST1150

				ca. 1550 – 1850	
	Universitetet i Tromsø	30	40	Introduksjonskurs i historie: hvordan hist. blir til	HIS1000
	(UiT)			Europa formes - fra år 1000 til 1500	HIS1001
				Handelskapitalisme, statsmakt og revolusjoner, ...	HIS1002
				Nasjonalisme, imperialisme og globalisering, ...	HIS1003
Historie	Høgskolen i Volda	14	45	Norsk og int. oversynshistorie ca. 300-1600	HI101
	(HVO)			Norsk og int. oversynshistorie ca. 1600-1870	HI102
				Norsk og int. Oversynshistorie ca. 1870-2000	HI103
	Høgskolen i Bodø	20	60	Historisk metode med fordypningsemner	HI119
	(HBO)			Moderne norsk historie	HI118
				Eldre norsk historie	HI109
				Moderne verdenshistorie etter 1750	HI117
				Eldre europeisk historie	HI114
	Høgskolen i Vestfold	25	40	Idéhistorie	IDEHI
	(HVE)			Oversiktsemne i nyere historie ca. 1800 - i dag	HIS120
				Fordypningsemner i USAs historie etter 1914 til i dag	HIS224
	Høgskolen i Sogn og Fjordane	14	60	Eldre historie før 1870	SA533
	(HSF)			Samfunnsvitenskapelig metode	ME520
				Globalisering, stat og samfunn	SA500
				Nyere historie 1870 – 1970	SA539
Sosiologi					
	Universitetet i Oslo	110	40	Innføring i sosiologi	SOS1000
				Kvalitativ metode	SVMET1010
				Sosiologiens klassikere og det moderne samfunn	SOS1003S
	Universitetet i Bergen	75	50	Innvierting til Sosiologi	SOS100
				Samfunnsvitenskapelige tenkemåter	SV100
				Individ og samfunn	SOS101
				Samfunnsvitenskapelig metode	MET102
	NTNU	100	37,5	Sosiologisk analyse	SOS1007
				Samfunnsutvikling og samfunnsstruktur	SOS1001
				Samfunnsvitenskapelig forskningsmetode	SOS1002
	Universitetet i Tromsø	35	40	Kultur fritid og frivillig arbeid	SOS1012
				Individ og samfunn	SOS1001

				Medisin og samfunn	SOS1003
Sosiologi	Høgskolen i Bodø	20	60	Makt og ulikhet	SO115S
				Klassisk sosiologisk teori	SO144S
				Innføring i sosiologi	SO113S
				Normalitet, marginalisering og mangfold	SO116S
				Samhandling og identitet	SO108S
				Samfunnsvitenskapelig metode	ME118S
	Høgskolen i Vestfold	45	40	Idehistorie	IDEHI
				Sosiologiske studier	SOS107
				Sosiologiske fagtradisjoner og klassiske tekster	SOS104
	Høgskolen i Lillehammer (HiL)	20	60	Innføring i sosiologi	2SOINNFØ/1
				Arbeidslivets sosiologi	OLA1002/1
				Samfunnsvitenskapelig metode	2SOSAMF/1
				Makt, demokrati og medier	SOS1001/2
	Høgskolen i Sogn og Fjordane	15	60	Sosiologiske perspektiv	SA582
				Samfunnsvitenskapelig metode	ME520
				Sosiale institusjoner	SA583
				Ulikskap og marginalisering	SA584
Fysikk					
	Universitetet i Oslo	75	60	Grunnkurs i programmering for naturvit. anv.	INF1100
				Modellering og beregning	MAT-INF1100
				Kalkulus	MAT1100
				Mekanikk	FYS-MEK1110
				Feltteori og vektoranalyse	MEK1100
				Kalkulus og lineær algebra	MAT1110
	Universitetet i Bergen	45	50	Grunnkurs i matematikk II	MAT111
				Matematikk og naturvitenskap	MNF140
				Grunnkurs i matematikk II	MAT112
				Lineær algebra	MAT121
				Differensiallikninger I	MAT131
	NTNU	30	52,5	Grunnkurs i analyse I	MA1101
				Lineær algebra og geometri	MA1201
				Informasjonsteknologi, grunnkurs	TDT4105
				Elektrisitet og magnetisme	FY1003
				Grunnkurs i analyse II	MA1102
				Lineær algebra med anvendelser	MA1202
				Flerdimensjonal analyse	MA1103
	Universitetet i Tromsø	15	60	Generell fysikk	FYS0100
				Innføring i programmering	INF1100
				Kalkulus 1	MAT1001
				Kalkulus 2	MAT1002
				Lineær algebra	MAT1004

				Statistikk og sannsynlighet 1	STA1001
Sykepleie					
	Universitetet i Tromsø	90	60	Sykepleiens faglige og vitenskapelige grunnlag	
				Sykepleiefaget og yrkesgrunnlaget	
				Medisinskfaglige emner	
				Samfunnsvitenskapelige emner	
	Universitetet i Stavanger	210	40	Grunnleggende sykepleie og yrkesgrunnlaget	BSY140
	(UiS)			Sykepleiens naturvitenskapelige og medisinske grunnlag 1	BSY142
				Sykepleiens samfunnsvitenskapelige grunnlag	BSY143
	Universitetet i Agder	220	45	Vitenskapsteori, etikk og statskommunalkunnskap	ME106-1
	(UiA)			Naturvitenskap 1	NV101-1
				Sykepleie 1	SY101-1
				Samfunnsvitenskap 1	SV118-1
				Naturvitenskap 2	NV102-1
				Medikamentregning	NV001-1
Sykepleie	Høgskolen i Oslo	447	60	Sykepleie 1. år (én pensumliste)	
	(HiO)				
	Høgskolen i Bergen	170	60	Sykepleie 1: Introduksjon til sykepleie	
	(HiB)			Sykepleie 2: Sykepleie i sykehjem	
				Medisin og naturvitenskap 1	
				Medisin og naturvitenskap 2	
				Samfunnsvitenskapelige emner 1	
	Høgskolen i Buskerud	165	60	Sykepleie 1	SPLGRU110/111
	(HiBu)			Anatomi/Fysiologi	SPLANA100
				Sykepleie 2	SPLAKU210/211
				Sykdomslære 1	SPLSYK200
	Høgskolen i Sør-Trøndelag	239	60	Generell litteratur ikke knyttet til emne	
	(HiST)			Sykepleiens faglige og vitenskapelige grunnlag	
				Sykepleiefaget og yrkesgrunnlaget	
				Medisinske og naturvitenskapelige emner	
				Samfunnsvitenskapelige emner	
Informatikk					
	Universitetet i Oslo	160	40	Grunnkurs i objektorientert programmering	INF1000
				Matematikk 1	MAT1001
				Objektorientert programmering	INF1010
				Systemutvikling	INF1050
	Universitetet i Bergen	50	60	Brukerkurs i matematikk	MA101
				Grunnkurs i matematikk	MA111

				Innføring i programmering	INF100
				Funksjonell web-design	INF111
				Diskrete strukturar	MNF130
				Vidaregåande programmering	INF101
	NTNU	100	30	Informatikk basisfag	IT1101
				Brukerkurs i matematikk for informatikere	MA0003
				Grunnkurs i analyse I	MA1101
				Elementær diskret matematikk	MA0301
	Universitetet i Tromsø	30	60	Innføring i programmering	INF1100
				Brukerkurs i matematikk	MAT0001
				Kalkulus 1	MAT1001
				Diskret matematikk 1	MAT1005
				Datastrukturer og algoritmer	INF1101
				Objektorientert programmering	INF1400
Informatikk	Høgskolen i Sør-Trøndelag	40	54	IT introduksjon	LN307D
				Programmering i Visual Basic	LN116D
				Prosjektrettet systemarbeid	LN314D
				Databaser	LN323D
				Programmering i Java	LO171D
				Drift av lokalnettverk	LV460D
				Datakommunikasjon	LN231D
				Operativsystemer med Linux	LN294D
	Høgskolen i Telemark (HiT)	15	60	Informasjonsbehandling	6064
				Databaser	5602
				Multimedia	5604
				Programmering	5608
				Web-prosjekt	6081
				Datanett	5605
	Høgskolen i Østfold (HiØ)	25	50	Grunnleggende IT	ITF13008
				Prosjekt og anvendt IT	ITF10408
				Webprogrammering 1	ITF10208
				Objektorientert programmering	ITF10609
				Databaser	ITF10306
	Høgskolen i Bergen	35	60	Diskret matematikk I og lineær algebra	FOA180
				Diskret mat. II, sannsynlighetsreg. og statistikk	FOA181
				Innføring i bedriftsøkonomi	FOA040
				Grunnleggende programmering	TOD062
				Grunnleggende informasjonsteknologi	TOD064
				Informasjonsteknologi 2: Systemering og samfunn	TOD061
				Datastrukturer og algoritmer	TOD063

Tabell v 2 Pensumlitteratur etter sidetall, fordelt på fag og språk, studieåret 2010–2011

Fag	lærested	Sider			N
		norsk	engelsk	andre skandinaviske språk	
Historie	UiO	4675	3945	203	8823
	UiB	1887	4203	192	6282
	NTNU	3403	1375	311	5089
	UiT	2856	808	35	3699
	HVO	3152	889	0	4041
	HBO	4589	1103	0	5692
	HVE	2943	504	283	3730
	HSF	2744	438	524	3706
Sosiologi	UiO	2388	475	68	2931
	UiB	1848	1088	0	2936
	NTNU	1874	709	22	2605
	UiT	2147	631	0	2778
	HBO	4122	68	112	4302
	HVE	2285	624	276	3185
	HiL	3146	582	40	3768
	HSF	2582	299	1105	3986
Fysikk	UiO	1933	1517	0	3450
	UiB	160	1159	0	1319
	NTNU	454	2858	0	3312
	UiT	420	1770	0	2190
Sykepleie	UiT	3480	29	0	3509
	UiS	3781	1106	0	4887
	UiA	3242	24	0	3266
	HiO	8039	181	0	8220
	HiB	11101	76	688	11865
	HiBu	3519	33	28	3580
	HiST	15341	0	448	15789
Informatikk	UiO	951	394	0	1345
	UiB	1236	1622	0	2858
	NTNU	102	1975	0	2077
	UiT	571	2442	0	3013
	HiST	2823	0	0	2823
	HiT	2687	1247	0	3934
	HiØ	2025	2155	0	4180
	HiB	3707	1591	0	5298

Tabell v 3 Pensumlitteratur etter sidetall, fag og språk, studieåret 1999–2000

Fag	Lærested	Språk			Sum	(N)
		Norsk	Dansk	Engelsk		
Filosofi	UiB	33	29	38	100	(1753)
	UiO	1		99	100	(2376)
	NTNU	25		75	100	(2156)
	UiT	13	14	73	100	(1253)
Historie	UiB	74		26	100	(5844)
	UiO	62	5	32	99	(4819)
	NTNU	77	1	21	99	(5971)
	UiT	89	1	9	99	(4745)
	HiA	75		25	100	(4391)
	HVO	77		23	100	(4660)
Medievitenskap	UiB	59	4	37	100	(3818)
	UiO	59	7	34	100	(3886)
	NTNU	53	14	33	100	(3489)
Kristendom	UiO	56	24	20	100	(4654)
	NTNU	69	22	9	100	(4180)
	HIS	95	5		100	(5233)
	HVO	88	5	7	100	(5431)
Pedagogikk	UiO	80	7	13	100	(3924)
	NTNU	80	5	15	100	(4182)
	UiT	85		15	100	(2827)
	HiL	89	11		100	(3002)
	HVO	88	5	7	100	(4033)
Psykologi	UiB	29		71	100	(3471)
	UiO	15		85	100	(3596)
	NTNU	15		85	100	(4153)
	UiT	22		78	100	(3471)
Sosialantropologi	UiB	33	2	65	100	(5552)
	UiO	33		67	100	(4362)
	NTNU	30	1	69	100	(4152)
	UiT	39		61	100	(4123)
Sosialøkonomi	UiB	51		49	100	(1574)
	UiO	50		50	100	(2287)
	NTNU	30		70	100	(2248)
	UiT	63	11	27	101	(2337)
	HiBu	92		8	100	(3605)

Fag	Lærested	Språk			Sum	(N)
		Norsk	Dansk	Engelsk		
Sosiologi	UiB	41	15	44	100	(4040)
	UiO	47	3	50	100	(4133)
	NTNU	65		35	100	(4281)
	UiT	67		33	100	(3110)
	HiNT	80	3	17	100	(3597)
	HiVe	71	2	27	100	(4106)
Biologi	UiB	60		40	100	(1700)
	UiO	37		63	100	(1874)
	NTNU	28		72	100	(2595)
	UiT	20		80	100	(2600)
Fysikk	UiB	100			100	(1060)
	UiO	30		70	100	(1640)
	NTNU	12		88	100	(1651)
	UiT	16		84	100	(1072)
Informatikk	UiB	2		98	100	(1017)
	UiO	21		79	100	(2425)
	NTNU	30		70	100	(1309)
	UiT			100	100	(846)
	HiT	54		46	100	(2595)
	HiØ	7		93	100	(4000)
Kjemi	UiB	10		90	100	(3517)
	UiO	25		75	100	(2615)
	NTNU	4		96	100	(2794)
	UiT			100	100	(2496)
Matematikk	UiB	50		50	100	(800)
	UiO	100			100	(822)
	NTNU	100			100	(822)
	UiT	100			100	(722)
	HiM	100			100	(519)
	HiS	2		98	100	(2237)
Allmennlærer	HiB	95	5		100	(10)
	HiBØ	100			100	(10)
	HiHm	100			100	(10)
	HiSF	100			100	(10)
	HiT	95	5		100	(4000)
	HiØ	99		1	100	(10)

Fag	Lærested	Språk			Sum	(N)
		Norsk	Dansk	Engelsk		
Sykepleier	HiA	96	4		100	(IO)
	HiAk	100			100	(3650)
	HiBu	100			100	(IO)
	HiG	100			100	(3035)
	HiH	100			100	(3500)
	HSH	100			100	(IO)
	HiVe	95	3	2	100	(3950)
Ingeniør	HiB	100			100	(1750)
	HiG	90		10	100	(IO)
	HiN	61		39	100	(2289)
	HiS	44		54	100	(1878)
	HiST	84		16	100	(968)
	HiT	60		40	100	(IO)
	HiØ	84		16	100	(1458)
	HiÅ	100			100	(1601)
Siv.ing	NTNU	34		66	100	(3900)
Toårig Øk.ad.	HiBu	88		12	100	(4615)
	HiBø	98		2	100	(IO)
	HiNT	92		8	100	(5426)
	HiM	94		6	100	(4338)
	HiVe	93		7	100	(3216)
Siv.øk	NHH	40		60	100	(IO)

Merknad:

- (N) er antall sider pensum oppgitt og/eller beregnet. Antall sider som er utgangspunkt for prosentuering varierer. Dette skyldes primært at antallet vektall som er kartlagt, varierer betydelig. (N) er derfor ikke direkte sammenliknbar mellom eller på tvers av fag, utdanninger og læresteder. Se også pkt 4.2.2 i hovedteksten og de andre fotnotene.
- (IO) betyr at antallet sider pensum ikke er oppgitt; sidetallet lar seg heller ikke beregne. Prosentueringen er basert på antall titler hvis ikke annet er oppgitt i en fotnote nedenfor.
- Filosofi
 - UiB: 15 vektall er fellespensum.
 - NTNU: 75% av pensum er fellespensum. Antall sider var i liten grad oppgitt. Estimering av prosentandel ved, i tillegg til å ta de sideangivelsene som finnes, å angi hvert kapittel til 21 sider.
 - UiT: Fellespensum, ikke oppgitt antall vektall.
- Pedagogikk
 - UiT: Obligatorisk pensum, som utgjør ca 2800 sider av totalt 3500.
 - HiL: Fellespensum, som utgjør ca 3000 sider av totalt 4000.
- Sosialøkonomi
 - UiB: Fellespensum, i tillegg kommer enkelte valgfrie emner og en del offentlige publikasjoner, ikke oppgitt antall vektall.
 - UiO: Antall sider i liten grad angitt, kapitler stort sett angitt. Ett kapittel satt til 22 sider. Totalt 23 titler hvorav 2 er engelske og 21 norske.
 - UiT: Antall sider i liten grad angitt, kapitler stort sett angitt. Ett kapittel satt til 22 sider. Totalt 24 titler hvorav 1 svensk, 2 engelske og 21 norske.
- Sosiologi

- UiT: Fellespensum, som utgjør ca 3200 sider av totalt 4000.
7. Biologi
 - UiB: 15 vekttall.
 - UiO: 15 vekttall.
 - NTNU: 6 kurs, 20 vekttall.
 - UiT: 5 kurs, 15 vekttall.
 8. Fysikk
 - UiB: 3 kurs, 12 vekttall.
 - UiO: 4 kurs, 17 vekttall.
 - NTNU: 4 kurs, 20 vekttall.
 - UiT: 4 kurs, antall vekttall ikke oppgitt.
 9. Informatikk
 - UiB: 3 kurs, 13 vekttall.
 - UiO: 5 kurs, 17 vekttall.
 - NTNU: 3 kurs, 12 vekttall.
 - UiT: 2 kurs, 20 vekttall.
 - HiT: 1. år av toårig studium i informatikk, tilsvarende 20 vekttall.
 - HiØ: 1. år av toårig studium i informatikk, tilsvarende 20 vekttall.
 10. Kjemi
 - UiB: 4 kurs, antall vekttall ikke oppgitt.
 - UiO: 5 kurs, 22 vekttall.
 - NNU: 4 kurs, grunnfag i kjemi (20 vekttall).
 - UiT: 4 kurs, antall vekttall ikke oppgitt.
 - UiT: Antall sider ikke oppgitt, bare kapitler. I alt 78 kapitler. Ett kapittel er satt til 32 sider.
 11. Matematikk
 - UiB: 2 kurs, 10 vekttall.
 - UiO: 2 kurs, 10 vekttall.
 - NTNU: 2 kurs, 10 vekttall.
 - UiT: 2 kurs 8 vekttall.
 - HiM: 1 kurs, antall vekttall er ikke oppgitt.
 - HiM: Innføring i matematikk med anvendelse i økonomi, 20 vekttall.
 12. Allmennlærerutdanningen
 - Totalt antall sider pensum bare oppgitt for HiT.
 - HiB: 155 sider dansk – estimert å utgjøre 4% ved at totalt antall sider er satt til 4000.
 - HiT: 1 svensk lærebok – estimert til å utgjøre 5% av pensumlitteraturen.
 - HiØ: 71 sider engelsk – estimert til å utgjøre 2% av pensumlitteraturen ved at totalt antall sider pensum er satt til 4000.
 13. Sykepleierutdanningen
 - HiA: Totalt antall sider er ikke oppgitt. 131 sider dansk – estimert til å utgjøre 4% ved å ta utgangspunkt i gjennomsnittlig antall sider pensum på 3533.
 14. Ingeniørutdanningen
 - HiB: 12 vt fellesfag
 - HiG: 10 vt felles fag (4 fag, 2x2vt +2x3vt). Antall sider mangler, 10 titler hvorav 9 er norske og 1 er engelsk.
 - HiN: Fellesfag, antall vekttall ikke oppgitt.
 - HiS: 14 vt fellesfag.
 - HiST: 11 vt fellesfag (5 fag).
 - HiT: 6 fellesfag (antall vekttall ikke oppgitt), Antall sider mangler, 8 titler hvorav 5 er norske og 3 er engelske.
 - HiØ: 6 fellesfag, antall vekttall ikke oppgitt.
 - HiÅ: 10 vt fellesfag.
 15. Siv.øk
 - NHH: Prosentfordeling av pensum etter språk er estimerandel etter antall titler (5 norske og 8 engelske).

Kilde: Dahl, Ida K. Riksaasen og Jorunn D. Norgård, ”Myter og fakta om språk. Pensumlitteratur på grunnnivå i høyere utdanning”, *NIFU Rapport 5/2001*, 2000: 175–179

Tabell v 4 Pensumlitteratur etter sidetall, norsk, engelsk og andre skandinaviske språk, totalt, studieårene 1999–2000 og 2010–2011

År	norsk	engelsk	andre skandinaviske språk	N
2000	55787	28220	1438	85445
2010	112213	37920	4335	154468

Tabell v 5 Pensumlitteratur etter sidetall, fag og språk, studieåret 2010–2011

Fag	norsk	engelsk	andre skandinaviske språk	N
Fysikk	2967	7304	0	10271
Informatikk	14102	11426	0	25528
Historie	26249	13265	1548	41062
Sosiologi	20392	4476	1623	26491
Sykepleie	48503	1449	1164	51116

Tabell v 6 Pensumlitteratur etter sidetall, språk og fag, studieårene 1999–2000 og 2010–2011

Fag	år	norsk	engelsk	andre skandinaviske språk	N
Fysikk	2010	2967	7304	0	10271
	2000	1922	3501	0	5423
Informatikk	2010	14102	11426	0	10271
	2000	2603	9588	0	12191
Historie	2010	26249	13265	1548	41062
	2000	23066	6963	399	30428
Sosiologi	2010	20392	4476	1623	26491
	2000	14258	8089	920	23267
Sykepleie	2010	48503	1449	1164	51116
	2000	13938	79	119	14136

Tabell v 7 Pensumlitteratur etter sidetall, lærestedstype, fag og språk, studieåret 2010–2011

Fag		norsk	engelsk	andre skandinaviske språk	N
Fysikk	universiteter	2967	7304	0	10271
Informatikk	høgskoler	11242	4993	0	16235
	universiteter	2860	6433	0	9293
Historie	høgskoler	13428	2934	807	17169
	universiteter	12821	10331	741	23893
Sosiologi	høgskoler	12135	1573	1533	15241
	universiteter	8257	2903	90	11250
Sykepleie	høgskoler	38000	290	1164	39454
	universiteter	10503	1159	0	11662

Nordisk institutt for studier av
innovasjon, forskning og utdanning

Nordic Institute for Studies in
Innovation, Research and Education

www.nifu.no